

**Samverkan kring
äldre mellan
kommun och region
– ett kliniskt
perspektiv**

JAN MARCUSSON

JanMarcusson

Har du hört den förut?

- Kunskap inte alltid tillräckligt

”Specialiseringen medför problem för äldre personer med flera olika samtidiga sjukdomar eftersom den vård och omsorg som de kommer i kontakt med dels är fragmentiserad, dels har en splittrad ansvarsfördelning för olika insatser. Den enskilde riskerar därför att inte få ett omhändertagande som präglas av helhetssyn och individuell anpassning i förhållande till den aktuella livssituationen.”

Prop. 2005/06:115

1999, 2001, 2007

2018, 2020, 2021

01

Snabb och betydande ökning av antalet äldre

02

Äldre har större vårdbehov än yngre

03

Vissa äldre, men inte alla, har stora behov av både omsorg och sjukvård

04

Vården oftast reaktiv och diagnos/symtomorienterad

05

Upprepade utredningar har påtalat brister i samhällets strategi för vård och omsorg av äldre

Äldre kunskap i korthet

Komplexa bakomliggande mekanismer

Politiskt

- Politisk prioritering speglar dagens sjukvård
- Politiskt prioritering inte alltid evidensbaserad
- Lagstiftning inte alltid anpassad till verksamhetens behov
- Politisk styrning av sjukvård resp omsorg separata system
- Komplexa system
 - Stat - regioner - kommuner

Tjänstemannastyrning

- Tjänstemannastyrningen av vården otydlig, otillräcklig
 - Avsaknad av mandat
 - Tex Journalsystem
 - Strukturproblem olösta
- Beställarsystem med bristande helhetstänk och bristande mandat
 - Kortsiktighet

Medicinska professionen

- Äldregruppen har svaga medicinska företrädare
- Många "specialister" med snäva perspektiv
- Sätter ofta vårdens behov före patientens

The RNs and SNs not only had a responsibility to care for patients but also had to keep track of up to **eight different electronic resources** where they had to log in with a password on a daily basis. It was observed that most of the **contact** between organizations took place through **electronic programs**.

- E. Odzakovic et al, 2019

E-län exempel

Vad är gjort?

Vårdmodeller sköra äldre

Rapport

Fock Jenni och Bengt Göran Emtinger

2016-03-22

Många modeller

Tiohundra

Ängelholm

Lidköping

Borgholm

Umeå

Etc

Många
upplevelsemått

Flera övertygelser

Ofta
personberoende

En del
processmått

Men inga eller få effekt-resultat, svåra att värdera

Generaliserbarhet oklar

Oklar hållbarhet över tid

Kravspecifikation tioner?

Evidensbaserad
helhetslösning

01

Hållbart

02

Generaliserbart

Framtidens äldrevård?

Riktad primärvård för äldre

Utvecklad av en hel Region samt 10 talet kommuner under 2 års tid

Projekt grupp med akademisk ledning
Implementeringsgrupp med verksamhetsföreträdare och resursansvariga

Open access

Protocol

BMJ Open Proactive healthcare for frail elderly persons: study protocol for a prospective controlled primary care intervention in Sweden

Jan Marcusson,¹ Magnus Nord,² Maria M Johansson,¹ Jenny Alwin,³

EN INTERVENTIONSSTUDIE

Viktiga fakta om behoven bland äldre

Ohälsa

- 1/3 av äldre har stora behov och är högkonsumenter både av PV o SV

Funktion

- Högkonsumenterna finns i egna hemmet, men använder både sjukvård och omsorg

Sjukvård

- Dessa använder 50-70% av sjukvårdskostnaderna för äldregruppen

[Nägga et al. Arch Gerontol Geriatr.](#)
2012 Mar-Apr;54(2):391-7.
doi:
10.1016/j.archger.2011.04.023. Epub
2011 Jun 2. **Health-related factors associated with hospitalization for old people: comparisons of elderly aged 85 in a population cohort study**

Hur hitta de verkligt sköra?

Marcusson *et al. BMC Geriatrics* (2020) 20:95
<https://doi.org/10.1186/s12877-020-1475-6>

BMC Geriatrics

RESEARCH ARTICLE

Open Access

Clinically useful prediction of hospital admissions in an older population

Jan Marcusson^{1*} , Magnus Nord², Huan-Ji Dong³ and Johan Lyth⁴

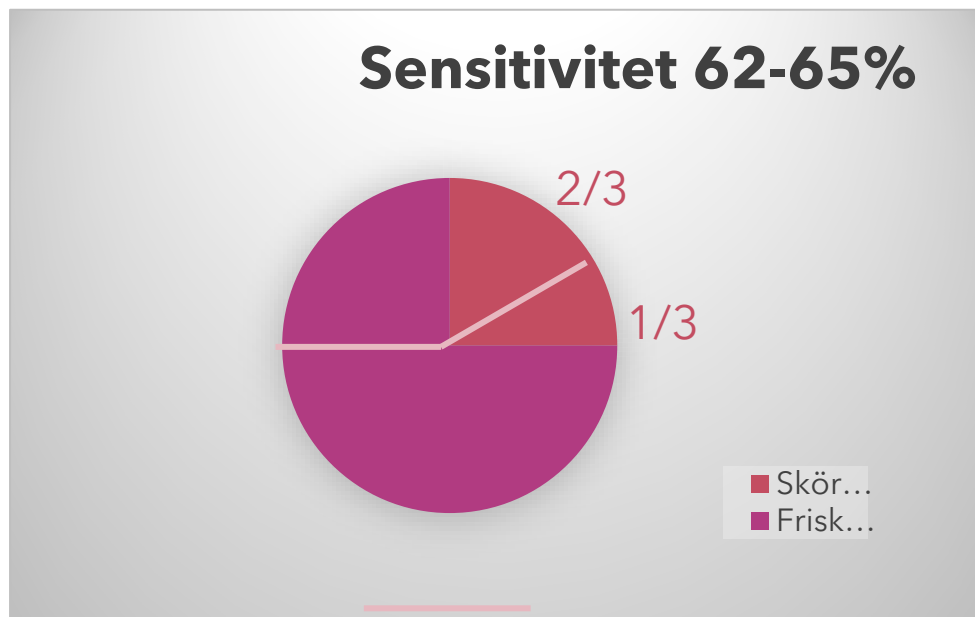
Digital prediktion hittar 2/3 av alla sköra med slutenvårdsbehov

PREDIKTIONSMODELL

Nu kommersiellt/kliniskt tillgänglig

På väg in i Region 2 + 3.

[Metopion.se](https://www.metopion.se)

Evidensbaserad äldreomsorg

Sekundär-preventiv

Inte reaktiv

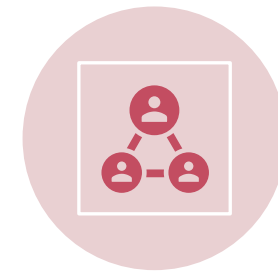
VAD SÄGER
LITTERATUREN?

LÄKARE

SJUKSKÖTERSKA

"SOCIAL
WORKER"

En funktion/process på varje
vårdcentral

Jfr BVC

Anslutning

Via prediktion

Nyligen slutenvårdad

"Manuellt" via sjukv eller omsorg

Drivs av "äldresjuksköterska"

Resp DL har sin del

Teamarbete

Äldremottagning för sköra äldre

Strukturerad arbetsmodell = ÄVC Bedömningsstöd för äldre i primärvård

PASTEL- Primary care ASsessment Tool for ELderly

- 4 sidor - 27 intervju punkter+ status+ team
 - Del 1 Basuppgifter, egenskattning, frågor och bedömning av ssk
 - Del 2 Besök på VC/ssk, basal genomgång, problemformulering. Skörhetsbedömning.
 - Del 3 Teamrund ssk/dr, åtgärdsprio
 - Del 4 Åtgärder, läkemedelsgenomgång, uppföljning
- Helhetsbedömning med fokus på sköra områden och den äldres egen prioritering
- Identifierar behov och åtgärder för den fortsatta vårdprocessen

◦ **Google: Pastel 2.0**

li.u LINKÖPINGS
UNIVERSITET

PASTEL 2.0

Primary care ASessment Tool for ELderly - Bedömningsstöd för äldre i primärvård

Personnummer Datum för besök

Patientens Vårdcentral

namn..... Intervjuare/SSK.....

Pastel 2.0 får reproduceras för kliniskt bruk. Manual och annan info finns på <http://liu.se/forskning/pastel>
Kontakt: magnus.nord@liu.se

1. Vilka är de hälsoproblem som påverkar dig mest?
.....
.....

2. Upplevd hälsa

Utmärkt
 Mycket god
 God
 Någorlunda
 Dålig

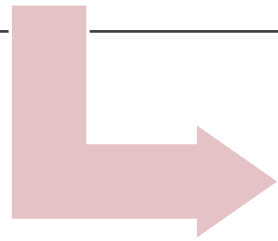
3. Upplevd hälsa i dag jämfört med för 1 år sedan

Mycket bättre
 Något bättre
 Ungefär detsamma
 Något sämre
 Mycket sämre

4. Symtom under de senaste 6 månaderna	Ja	Nej	Kommentar:
Nedsatt kraft i armar/ben	☐	☐	
Ökad yrsel och/eller ostadighet	☐	☐	

Identification

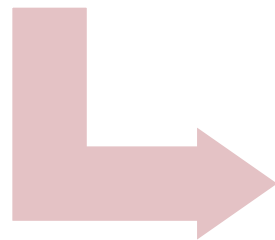
- Prediction model
- List to the intervention practices

Frailty Assessment
PASTEL

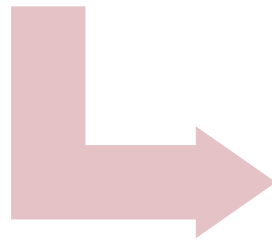
- Prioritization
- Interview with nurse at the practice (PASTEL)

Intervention

Planning,
performing
care actions

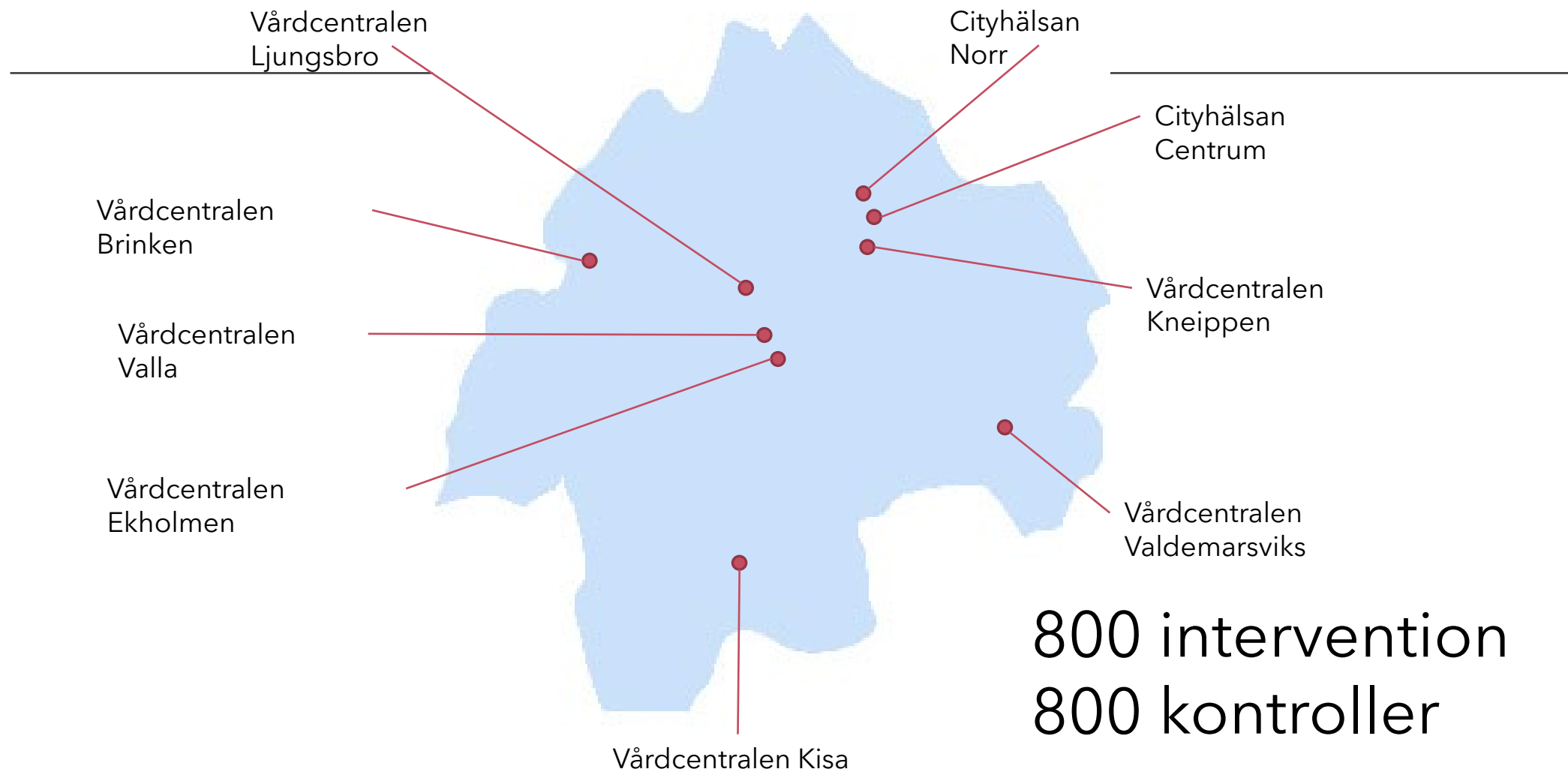
- Team meeting (nurse + GP)
- Actions according to individual needs

Follow-up

- At the practice
- In homecare
- Individualized

Projektets vårdcentraler

Åtgärder

Åtgärder	Redan utförda (Senaste 3 månaderna)	Planerade efter rond	Ansvarig	Klart datum
Medicinsk utredning	☐	☐		
Medicinsk behandling	☐	☐		
Läkemedelsgenomgång (fördjupad)	☐	☐		
Hjälp/stöd med läkemedelshantering	☐	☐		
Kontaktsjuksköterska	☐	☐		
Medicinsk vårdplan (bör övervägas från nivå 6: Måttligt skör)	☐	☐		
Samordnad vårdplan (SIP)	☐	☐		
Senior alert (Fall, trycksår, nutrition, munhälsa, inkontinens)	☐	☐		
Funktionsbedömning/rörlighet, balans, smärta (Fysioterapeut)	☐	☐		
Aktivitetsbedömning/hjälpmiddelsutprovning/anpassning av hemmiljön (Arbetsterapeut)	☐	☐		
Kommunikationsstöd (Logoped)	☐	☐		
Kognitiv utredning	☐	☐		
Biståndsbedömning	☐	☐		
Kommunal hemsjukvård	☐	☐		

Resultat av 2-års interventionen

Slutenvårdsdagar resp. episoder minskade med 20 %

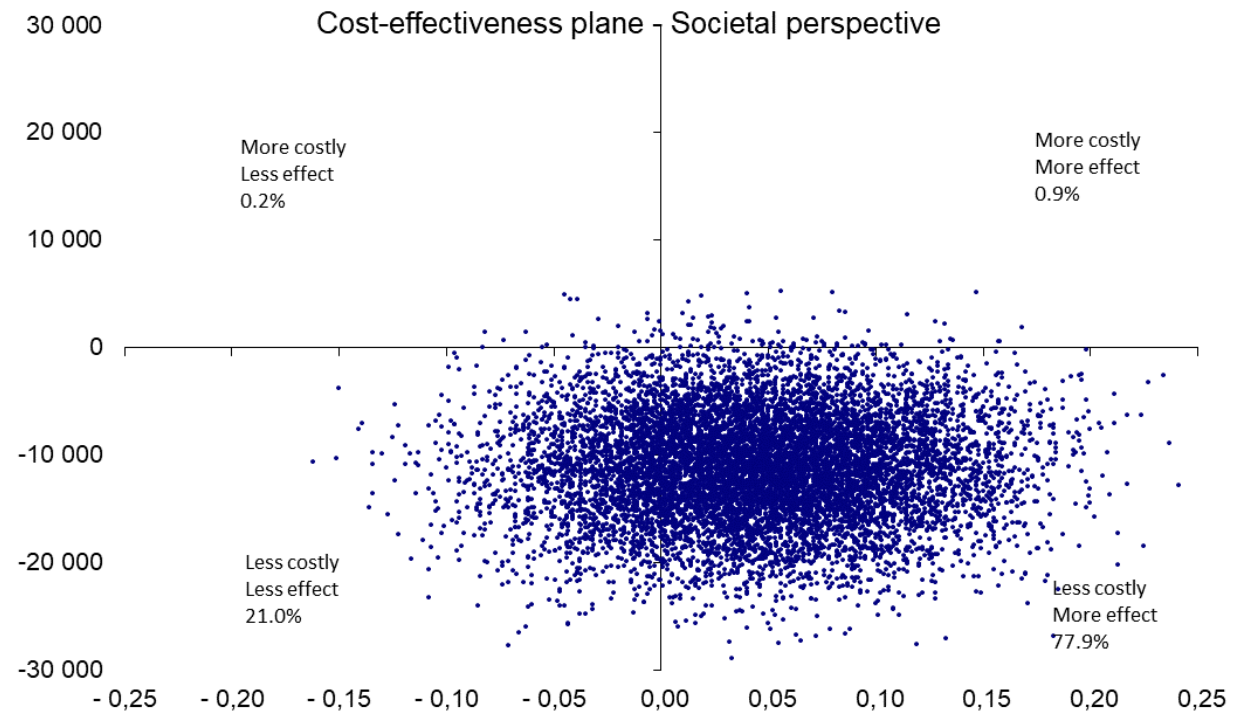
Ingen ökning av PV-kostnader

Minskningen motsvarar 270 Mkr på årsbasis för hela regionen

Hälsoekonomi

En av få studier i världen med hårda out-come data

- Billigare
- Mer effektivt

Nord et al. Cost-effectiveness of Comprehensive Geriatric Assessment Adapted to Primary Care. JAMDA IN PRESS April 2022

Vad hände sen?

”Politiken” följde projektet från första start

Beslutade om införande av ÄVM inkl prediktion redan innan studien avslutats

Breddinförande startade hösten 2020

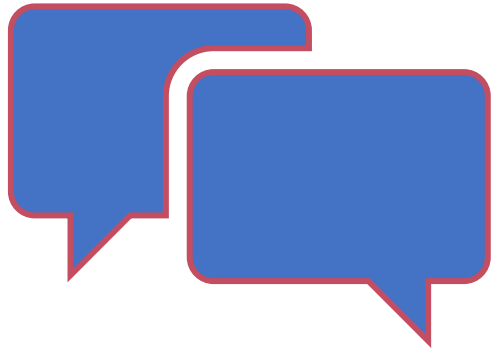
- Listor till alla VC

PASTEL 2.0 en pågående process.

Ny longitudinell studie i två regioner 2023

Implementering i andra regioner som anmält intresse för prediktion och PASTEL

Utmaningen är fortfarande att få en fungerande helhetsprocess kring den äldre med både region- och kommunal verksamhet

Dialog

TACK!

Jan.Marcusson@liu.se

JanMarcusson